

kršćanstvo» ne tražeći odstranjenje religioznog i religijskog pojma. On zastupa svjetovno protiv *krivih* religioznih spona i prepona. On se diže protiv onakve religije i religioznosti koja služi kao neki varavi paravan za ljudski stvarni i životni (u tom smislu: svjetovni) angažman. Ali zašto inače ne upotrijebiti pojam religioznoga na onaj stav koji on naziva »trajnim stajanjem pred Bogom« (161). Pa to se može okarakterizirati religioznošću najdubljom i najautentičnijom, jer prava religija i nije ništa drugo do prijateljstvo, pomirba i povezba s Bogom!

Isto tako, je li moguće religiozno odnosno svjetovno živjeti a da Boga ne zamišljamo i ne zadržavamo kao svoga pomoćnika u tjeskobi, unatoč svim pokušajima suživljenja s patnjom Kristovom? Čovjek je, zbog upaljenja ponutrice svoga duha, toliko puta umoran od protestiranja, zadihan od pitanja — ne samo onih posljednjih — jer vidi da mu se život često ukazuje kao skup patnje, ljutnje, mržnje, šutnje, grižnje, griješnja, glupe glume... Nemoguće je i »najsvjetovnijem« kršćaninu ne obračati se za pomoć Boga u takvoj nevolji i nemoći. I sam je Krist tražio da ga mimoide kalež. Međutim, kad je nadišao svoje osobne vapaje i kad se *predao* u ruke Očeve, bio je proslavljen. Ali to su konačni i vrhunski, a ne početni stupnjevi života.

Vrijedno je svakako što je Bonhoeffer istaknuo činjenicu da Bog nije zakrpa ni radna hipoteza, kao što smo, unatoč svemu, voljni vjerovati i tako se ponašati. Jer, doista nešto je loše i nereligiozno smatrati Boga nekom *sponom u nizu* određenih fizičkih zakona ili psihičkih pokreta. Zvuči odviše priprosto tumačiti nebeske promjene, zemaljske drame, prirodne kretnje i društvene tijekove povijesti nekim direktnim Božjim zahvatom — »tako se ništa ne događa bez Božje volje« (89). U tom smislu Bog zaista nije neka radna pretpostavka ni u kojoj vrsti ljudske djelatnosti. On je *Uzrok, Sigurnost i Temelj na kojem* je uspostavljena čitava evolucija i autonomija čovjeka.

Knjiga *Otpor i predanje* čita se sa zanimanjem i obogaćenjem, kao ka-

kav teološki roman. Tu se može pratiti čitav koloplet ljudskih momenata i elemenata, viđen i proživljan od autentičnog kršćanskog vjernika i teologa. Knjiga je očito donijela značajnu novost na naše tlo. S obzirom na jezičnu stranu, skoro se i ne primjećuje da bi to mogao biti prijevod — tako je uspješno pretočeno, stilizirano i kroatizirano. Hvala pripada izdavaču i prevoditelju, a knjiga u ruke čitatelju — i svjetovnjaku i duhovnjaku!

R. Perić

NASA VJERA — Informacije za odrasle, svezak IV. Pisma 19—24 s dodatkom na kraju o raznim religijama svijeta. Uređuje dr Ivan Pavić. Izdao Nadbiskupski Ordinarijat, Katehetski odjel, Rijeka 1973, stranica 158.

Ovo je 4. sveščić »Naša vjera« koji već niz godina priređuje i uređuje dr Ivan Pavić, Rijeka. Čitalačkoj publici Bogoslovske smotre niz *Naša vjera* bio je predložen u Bogoslovske smotri od godine 1971. u broju 2—3, gdje je dr Živan Bezić prikazao prvi sveščić tog niza. Isti je autor u časopisu *Crkva u svijetu* od godine 1972. u broju 3 (str. 278 sl.) prikazao II i III sveščić tog niza. Tko dakle želi upoznati sve sveščiće koji su dosad izišli neka pročita prije ovog prikaza one prikaze što ih je napisao dr Živan Bezić u BS i u CuS.

Ovaj IV sveščić sadrži šest pisama o ljubavi i o braku, o Mariji i o svetima, o tamnim poglavljima u povijesti Crkve, o smrti i o prekoprobnom životu odnosno o eshatološkim stvarnostima, o katoličkoj osobitosti te, u posljednjem pismu, o vjeri kao o milosnom daru i kao spoznavanju posebne vrsti. U IV sveščiću dodan je pri kraju i dodatak o raznim vjerama i religijama svijeta. Prikazana je kršćanska religija u svom pravoslavnom, protestanskom i anglikanskom izdanju. Prikazane su zatim nekršćanske monoteističke religije Islam i židovstvo te politeističke religije Hinduizam, budizam i animizam. Opisane su ukratko i religijske skupine i pokreti kao adventisti i Jehovini svjedoci.

Na kraju sveščića navedena je literatura i izvori za pojedina pisma. Za prvo pismo (odnosno 19. pismo) služile su uredniku dvije redakcije: prva koju je sastavio F. Krenzer i druga koju je sastavio A. Täuble. Urednik se koristio i *Rječnikom biblijske teologije* u hrvatskom prijevodu a u izdanju Kršćanske sadašnjosti iz Zagreba, hrvatskim prijevodom *Spolnost i brak u Bibliji* od Kruijfa i Vollebregta, isto tako u izdanju Kršćanske sadašnjosti iz Zagreba, holandskim »*Novim katekizmom*« i još nekim drugim izvorima i literaturom. Za drugo (odnosno dvadeseto) pismo poslužio se urednik bilješkama s Mariološko-marijanskog kongresa u Zagrebu od godine 1971. Za članke o velikim religijama služio se urednik člankom biskupa Jablanovića o Islamu te člancima koji su o velikim religijama svijeta izlazili u KANI od godine 1973. u brojevima 3—8.

Knjiga »Naša vjera« želi biti neke vrsti vjeronauk za odrasle osobe to jest odrasle osobe želi informirati, obavijestiti o raznim istinama s područja naše katoličke vjere. Ona je dapače neke vrsti udžbenik tečaja za upoznavanje svega s područja katoličke vjere. U tom smislu ta knjiga može našim odraslima učiniti velike usluge. Čitanjem tog niza moći će se odrasli čitalac upoznati postepeno sa sadržajem naše vjere. Istina, poneka su poglavlja obrađena nešto škrtije nego druga, ali to je neminovna sudbina takvog jednog udžbenika za odrasle koji izrasta više iz životne potrebe nego iz sustavnog planiranja građe u cjelini. Svećenicima koji trebaju katehizirati odrasle za prvu pričest ili za sklapanje braka ta će knjižica odlično moći poslužiti, bilo da sami iz nje letimično prouče nakajnene kateheze ili da same sveščiće dadnu u ruke kandidatima. Bilo na blagoslov svim odraslima.

Vojko A. Humski

HOMILIJE — od Došašća do Cvjetnice lit. god. C; u izdanju *IZVORI ISTINE*, dominikanci, Korčula 1973, str. 5—84, narudžbe: *IZVORI ISTINE*, dominikanci, 50260 KORČULA.

Evo nam 12. broja propovjedničke sekcije izdanja *IZVORI ISTINE*. Osim propovijedi za spomenute nedjelje i prigodne svetačke dane ima po nekoliko govora za sprovode i za vjenčanje. Na kraju su nadodani neki primjeri »za osvježenje«.

Propovjednička literatura se kod nas širi. Pohvalno. Korisno je to svim svećenicima, napose onima preopterećenima poslom u apostolatu, u poslovima vođenja župe itd. Dva-naest svezaka te serije u istom izdanju doista nije malo. Poželjeti je još plodniju budućnost.

Ove su homilije sastavljene od više suradnika, ali treba priznati da je podosta teško otkriti raznolikost autora, jer sve povezuje jasan stil, ispravnost ideja, nadahnuće na svetom tekstu, neka živahnost izlaganja i sl. To osobito vrijedi za ono malo govora za sprovode i vjenčanja.

Ne namjeravam reći da je upravo ovaj način homilija maksimalno dostignuće. A tko to može dostignuti? Uvijek više treba očekivati od propovjednika nego od propovijedi. Njegov nastup, stupanj duhovnog života, proživljavanje vjere, praktični život i drugi njegovi osobni faktori više djeluju na srca nego formulari propovijedi.

Čitajući ove homilije dolazi mi na pamet kako je potrebno da i propovjednici budu upućeni u neka didaktička načela, jer propovijedanje je prije svega *poučavanje*. Nikada se ne može dovoljno naglasiti koliko je potrebno da propovijedi budu u znaku npr. načela *interesa* (u funkcionalnom smislu), tj. da slušalac uvidi kako je sadržaj propovijedi »vrijedan« za njega, a za to je potrebno da propovjednik u njemu stvori raspoloženje zainteresiranosti te (slušalac) usmjeri sve svoje duševne snage da sadržaj propovijedi postane sadržaj njegova života; isto tako je važno načelo *životne blizine*, a toga nema ako i sadržaj i način iznošenja pa i sama ličnost propovjednikova nije bliska životu, onom konkretnom, pa se vidi da ga razumije, da se uživljuje u životne probleme slušalaca prema onoj sv. Pavla Rim 12, 15; istaknuo bih na osobit način ono didaktičko načelo *zavičajnosti*, tj. da propovjednik računna na manifestacije života kako se ovaj odvija